

Datum vergadering : 29 juni 2023

Agendapunt :

Zaaknummer : 2023-048302

Programma : Samenleving

Portefeuillehouder : J. de Robles

Commissie : Leven

Onderwerp : Uitwerking opgave opvang asielzoekers

Bijlage

Korte inhoud

Op dit moment is het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) afhankelijk van vrijwillige medewerking van gemeenten om opvangplaatsen voor asielzoekers mogelijk te maken. De regering wil dat veranderen. Daarom stelt zij voor om gemeenten een wettelijke taak te geven in het opvangen van asielzoekers. Hiervoor is een wetsvoorstel voorgelegd 'gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen', aangeduid als Spreidingswet. Op dit moment wordt de consultatiefase en de toets op uitvoerbaarheid door de Raad van State verwerkt en wordt een financiële toets uitgevoerd. Parlementaire behandeling van het wetsvoorstel zal zo snel mogelijk plaatsvinden waarbij de inzet is het wetsvoorstel zo snel mogelijk in werking te laten treden.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Spreidingswet wordt wel al gewerkt volgens de systematiek van de wet. Aan de Landelijke Regie Tafel is een verdeelsleutel afgesproken hoe de verdeling van de extra benodigde opvang verdeeld wordt over de provincies. Aan de Provinciale Regie Tafel wordt vervolgens overeen gekomen hoe de verdeling binnen de gemeenten plaatsvindt. Ter voorbereiding op de opgave voor de gemeente Uithoorn wordt de gemeenteraad voorgesteld uitgangspunten vast te stellen voor de uitwerking van de opgave.

Aan de Raad.

Overwegingen

Er zijn in Nederland te weinig opvangplekken voor asielzoekers. Om dit tekort op te lossen heeft het kabinet verschillende maatregelen genomen om de asielcrisis onder controle te krijgen. Onderdeel daarvan is een wetsvoorstel (Spreidingswet) waarmee de opvang van asielzoekers gelijk over Nederland wordt verspreid. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet wordt wel al gewerkt volgens de systematiek van de Spreidingswet. Dit betekent dat via de Landelijke Regie Tafel de provincies de opdracht krijgen voor de opvang van asielzoekers in de provincie. Via de Provinciale Regie Tafel (PRT) wordt de opgave vervolgens toebedeeld aan de gemeenten. De Provincie Noord-Holland heeft een monitor opgesteld waarin de provinciale opgave naar rato op basis van inwoneraantal is toebedeeld aan de gemeenten. Met de actualisering van de opgave op 1 juli zou de opgave voor de opvang van asielzoekers voor Uithoorn ca. 122 opvangplekken betekenen. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Spreidingswet wordt nagedacht over invulling van deze gemeentelijke opgave voor het realiseren van opvangplekken voor asielzoekers.

1.1. *Uitgangspunt realiseren taakstellingen/opgaves*

Zoals meerdere malen in commissievergaderingen besproken en in raadsberichten weergegeven zet het college zich in voor het realiseren van de gemeentelijke taakstellingen/opgaves in de asiel- en migratieketen. Dit betreft de huisvesting van statushouders, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de opvang van asielzoekers¹.

¹ De taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor de eerste helft van 2023 was 38. Er zijn op het moment van schrijven van dit voorstel 35 statushouders gehuisvest in Uithoorn. De taakstelling voor de tweede helft van 2023 bedraagt 48. De taakstelling voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne bedraagt 84 opvangplekken. Er zijn inmiddels 97 opvangplekken gerealiseerd

Het realiseren van deze opgaves betekent dat de opgaves naar rato van inwoneraantal zijn. Een bewuste keus is gemaakt om de opgaves te realiseren en daarbij geen combinatie te zoeken met andere doelgroepen (zoals economisch daklozen en spoedzoekers).

1.2. *Een wetsvoorstel is in voorbereiding die de opvang van asielzoekers opdraagt aan gemeenten*

De Minister heeft gemeenten geïnformeerd dat het de wens is om de Spreidingswet zo snel mogelijk in werking te laten treden. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet is de opdracht wel al aan de provincies gegeven om de opvang van asielzoekers te realiseren. Het uitwerken van deze aankomende wettelijke verplichting draagt bij aan de provinciale opgave. Dit geeft een helder uitgangspunt voor het gesprek aan de PRT. Aan de PRT vindt namelijk ook het gesprek plaats over uitruil van taakstellingen. Als een gemeente meer asielzoekers kan opvangen dan nodig is op basis van het aantal inwoners dan kunnen de gemeenten onderling afspraken maken over het door de andere gemeenten overnemen van een andere taakstelling van die gemeente. Het gaat dan om de opgave voor huisvesting van statushouders en vluchtelingen uit Oekraïne.

1.3. *Uitruil van taakstellingen heeft grote impact voor Uithoorn*

De opgaves in de asiel en migratieketen, met de extra opgave voor de opvang van asielzoekers, hebben grote impact voor Uithoorn. Dit is voor alle gemeentes het geval en veel gemeentes bezien mogelijkheden om zich te concentreren op een bepaalde doelgroep, denk aan noodopvang voor asielzoekers en vluchtelingen uit Oekraïne. Dat kan betekenen dat de druk ontstaat om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders bij andere gemeentes onder te brengen. Zeker nu in tegenstelling tot vluchtelingen uit Oekraïne en asielzoekers statushouders recht hebben op huisvesting, inburgering en reguliere maatschappelijke voorzieningen. Er is sprake van grote druk op onderwijs en zorg en ook de druk op de sociale woningmarkt is hoog. En ook vraagt dit veel ambtelijke inzet. Voor Uithoorn worden er dan ook geen mogelijkheden voor het uitruilen van taakstellingen/opgaves gevonden.

1.4. *De uitgangspunten zijn nodig voor de uitwerking van de opgave*

- Om een realistisch onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor de realisatie van een opvanglocatie is het nodig om een termijn te hebben waarin realisatie gewenst is. De taakstelling van de provincie geldt al vanaf juli 2023. Voor Uithoorn betekent dit op dit moment ca 122 opvangplekken. Een deel (30) van het gemeentelijke deel van die taakstelling vervullen wij al als de opvanglocatie van 't Buurnest overgaat van crisisnoodopvang naar noodopvang. Deze is tot november 2024 beschikbaar. De opgave die we krijgen is groter dan deze 30 en de opvang die we nu hebben gerealiseerd is tijdelijk. De mogelijkheden zijn ruimtelijk beperkt en de voorbereidingstijd neemt ook veel tijd in beslag. Daarom is het nodig om nu al een onderzoek te doen naar de mogelijkheden.

- Iedere twee jaar wordt de opgave voor de provincie bepaald en die wordt weer vertaald naar gemeenten. Dit betekent dat de gemeentelijke opgave ook tweejaarlijks aangepast wordt. De Spreidingswet gaat uit van een termijn van minimaal 5 jaar voor de instandhouding van een opvangvoorziening. Doel is daarmee het realiseren van een duurzaam opvanglandschap in Nederland te creëren. Bij het zoeken naar een locatie is het wenselijk om aan te sluiten bij de Spreidingswet omdat daarmee niet iedere twee jaar naar een locatie gezocht moet worden. Het is zelfs denkbaar om vanwege de stabiliteit een termijn van 10 jaar of langer aan te houden.

- Sommige opvanglocaties worden gebruikt voor de opvang van een specifieke doelgroep, bijvoorbeeld uit een bepaald land of alleenstaande mannen. Het niet benoemen van doelgroepen maakt dat er een gemixte samenstelling kan worden opgevangen. Dit is wenselijk omdat bij het opvangen van alleen maar gezinnen of alleenstaande minderjarige asielzoekers de druk op voorzieningen als onderwijs enorm toenemen.

- Doordat een groot deel van Uithoorn binnen er ruimtelijke beperkingen vanuit Rijks en Provinciale regelgeving valt is er op voorhand weinig ruimte om tijdelijke opvang voor een groep asielzoekers te vinden. Bij het zoeken naar mogelijkheden wordt dit gebied wel meegenomen. Het college wil indien nodig in gesprek met de provincie over het

De opgave voor de veiligheidsregio is het realiseren van 450 Crisis NoodOpvangplekken voor asielzoekers. In het Buurnest zijn 30 CNO opvangplekken gerealiseerd. Deze opvang is mogelijk tot 1 november 2024.

benutten van mogelijke kansen in dit gebied. Consequentie is wel dat een zware planologische procedure nodig is waarbij toestemming van de provincie vereist is.

Alternatieven

Alternatief is dat we als gemeente nog niet anticiperen op de gemeentelijke opgave voor de opvang van asielzoekers. Er is nu nog geen wettelijk kader voor de opvang van asielzoekers per gemeente. Ook is nog niet bekend hoe het uiteindelijke wetsvoorstel er uit ziet. Er is dus nog geen formele wettelijke taak voor gemeenten om opvangcapaciteit te realiseren. Als we echter wachten tot het wettelijk kader er is, is er mogelijk weinig ruimte om regie te voeren over de wijze van invulling van de taakstelling en komt er grote druk op het ambtelijk apparaat en andere betrokken organisaties. Het vooruitlopen op de formele opgave die op de gemeente af komt heeft ook als voordeel in de positie van Uithoorn in het gesprek aan de Provinciale Regie Tafel.

Aanpak

Na besluitvorming zal de uitwerking worden gestart. We zullen mogelijkheden onderzoeken om voorbereid te zijn als de druk op de realisatie van opvanglocaties door gemeenten opgevoerd wordt dan wel dat de Spreidingswet op korte termijn in werking treedt. We gaan hiervoor ook in gesprek met externe partijen. Mogelijk kan als gevolg van het onderzoek een concrete locatie voorgesteld worden.

Financiële overwegingen

Het onderzoeken van de mogelijkheden voor de opvang van asielzoekers brengt ambtelijke kosten met zich mee. Niet in te schatten is hoeveel dit zal bedragen en hoe lang het onderzoek gaat duren. Vooralsnog kunnen deze ambtelijke kosten binnen lopende budgetten worden opgevangen. Indien nodig zal na de zomer een kredietvoorstel aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Communicatie

Over de besluitvorming zullen wij communiceren via krant en social media.

Participatie

Participatie is belangrijk voor ontwikkelingen zoals deze. De wijze waarop participatie kan plaatsvinden is van geval tot geval verschillend. In deze fase zullen externe partijen worden gevraagd mee te denken in het onderzoeken van de mogelijkheden voor de opvang van asielzoekers in Uithoorn.

Duurzaamheid

In de onderzoeksfase is er nog geen effect op duurzaamheid te benoemen.

Externe reacties

N.v.t.

Voorstel

1. Om vooruitlopend op de wettelijke verplichtingen de mogelijkheden te onderzoeken voor de opvang van asielzoekers in Uithoorn:

- A. Door bij voorkeur één locatie te laten realiseren in Uithoorn voor de opvang van asielzoekers op basis van de gemeentelijke taakstelling;
- B. Door vooralsnog de nog niet wettelijk vastgelegde opgave voor de opvang van asielzoekers in 2024 te realiseren;
- C. Door uit te gaan van een minimale omvang van 122 opvangplekken en een minimale periode van 5 jaar met een mogelijkheid voor verlenging tot 10 jaar of langer;
- D. Door in het geval van mogelijke herontwikkeling van een locatie, als uitgangspunt te hanteren dat deze locatie op langere termijn aan de woningbouwopgave kan bijdragen;
- E. Door de gemeenteraad uiteindelijk te laten besluiten over de locatie.

burgemeester en wethouders van Uithoorn,

de secretaris,

de burgemeester,

mevr. M.C. Wegewijs

dhr. P.J. Heiliegers